

*І. М. Крейдич,
к. е. н., доцент, Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут"*

ОЦІНКА ПОТРЕБ В ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСАХ ДЛЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ У ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті запропоновано методичні підходи щодо визначення потреб в інвестиційних ресурсах для відтворення основних виробничих фондів у промисловості.

In the article methodical approaches are offered in relation to determination of requirements in investment resources for the recreation of capital production assets in industry.

Ключові слова: інвестиційні ресурси, основні виробничі фонди, знос, відтворення.

ВСТУП

Ключовою ланкою механізму залучення інвестицій у відтворення основного капіталу підприємств промисловості, на наш погляд, повинно бути визначення потреби в інвестиціях, виходячи з існуючого стану промисловості, стратегії розвитку підприємств.

Різноманітні аспекти управління інвестиційними ресурсами висвітлені у наукових працях Алімова О., Амоші А., Гейця В., Данилишина Б., Лукінова І., Федоренка В., Чухна А., Губського Б., Корнеєва В., Осецького В. та інших вчених.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Метою даної статті є розроблення методичних рекомендації щодо визначення потреб промисловості України в інвестиційних ресурсах.

РЕЗУЛЬТАТИ

З огляду на те, що підприємствам промисловості потрібне розширене відтворення основних виробничих фондів, яким передбачається як нове будівництво виробничих об'єктів, так і реконструкція діючих об'єктів, включаючи модернізацію устаткування, пропонуємо методичний підхід до оцінки потреби в інвестиціях. На першій стадії повинен визна-

чатися необхідний обсяг фінансових коштів для реального інвестування. У цих цілях відповідно до інвестиційної стратегії розвитку підприємства розраховується вартість нового будівництва або придбання, а також визначаються витрати на реконструкцію діючих об'єктів.

Вартість будівництва нових об'єктів може бути визначена за фактичними витратами на будівництво аналогічних об'єктів (з урахуванням фактору інфляції) або за питомими капітальними вкладеннями на одиницю потужності.

У останньому випадку вартість будівництва розраховується за формулою:

$$K_{вв} = \Pi \times U_{кв} + B \quad (1),$$

де $K_{вв}$ — загальна потреба в капітальних вкладеннях для будівництва нового об'єкта;

Π — потужність об'єкта, що передбачається у відповідних виробничих або будівельних одиницях (кв. м; куб. м. і т.п.).

$U_{кв}$ — середня сума будівельних витрат на одиницю потужності об'єктів даного профілю;

B — інші витрати, пов'язані з будівництвом об'єкта.

При реконструкції діючих об'єктів розміри капітальних вкладень визначаються на відшкодування ус-

таткування, що вибуває, що відпрацювали свій термін служби, а також на приріст основних виробничих фондів. Загальний розмір капітальних вкладень визначається за формулою:

$$V_{кв} = V_{відш} + V_{пр} \quad (2),$$

де $V_{кв}$ — загальний розмір капітальних вкладень на реконструкцію об'єкта;

$V_{відш}$ — капітальні вкладення на відшкодування вибуття основних виробничих фондів;

$V_{пр}$ — капітальні вкладення на приріст основних виробничих фондів (ОВФ).

Капітальні вкладення на відшкодування ОВФ визначаються відповідно до нормативних коефіцієнтів вибуття ОВФ, а також накопиченими залишками переамортизованих ОВФ на початок прогнозованого періоду. Нормативні коефіцієнти вибуття ОВФ визначаються відповідно до нормативних строків служби ОПФ і прогнозованими темпами приросту ОВФ за формулою Домара:

$$K_{воб} = \frac{r}{(1+r)^t - 1} \quad (3),$$

де $K_{воб}$ — коефіцієнт вибуття ОВФ;

t — нормативний термін служби ОВФ;

r — середньорічний темп приросту ОВФ у частках одиниць;

e — підстава натурального логарифма, $e = 2,718$.

Нормативний термін служби ОВФ визначається як середньозважений у розрізі окремих видів фондів. Розмір капітальних вкладень на відшкодування ОВФ, що вибувають, визначається за формулою:

$$V_{можл} = \Phi_i \times K_{воб_i} \times Do \quad (4),$$

де Φ_i — вартість ОВФ у прогнозованому році;

$K_{воб_i}$ — коефіцієнт вибуття ОВФ у прогнозованому році;

Do — коефіцієнт, що враховує частину капітальних вкладень, що не утворюють ОВФ ($Do = 1,05$).

Для визначення розмірів капітальних вкладень, з урахуванням подорожчання введених ОВФ коефіцієнт вибуття ОВФ коректується на подорожчання введених ОВФ. Це пов'язано з тим, що фонди вибувають за первісною вартістю їхнього придбання. Слід зазначити, що вартість будівництва й витрати на реконструкцію діючих об'єктів складають лише частину потреби в інвестиційних ресурсах, пов'язаних із введенням нових об'єктів. Поряд із цими показниками повинні бути передбачені вкладення в оборотні активи підприємства, необхідні для функціонування потужностей, що вводяться знову.

З урахуванням цих вкладень потреба в інвестиційних ресурсах при

запровадженні в дію нових об'єктів може бути визначена за формулою:

$$P_{ip} = \frac{KB_n}{Y_{of}} \times 100\% \quad (5),$$

де P_{ip} — загальна потреба в інвестиційних ресурсах при будівництві й запровадженні в дію нових об'єктів;

KB_n — загальна потреба в капітальних вкладеннях для будівництва й устаткування нових об'єктів;

Y_{of} — питома вага основних фондів у загальній сумі активів аналогічних промислових підприємств.

У сучасній економічній літературі вартість придбання діючої компанії пропонується визначати на основі її оцінки наступними методами:

а) на основі чистої балансової вартості. Принцип такої оцінки заснований на вирахуванні з загальної балансової вартості активів компанії суми її зобов'язань. При оцінці враховуються індексована вартість основних фондів за винятком їхнього зносу, фактична вартість матеріальних оборотних фондів, сума дебіторської й кредиторської заборгованості;

б) на основі прибутку. Принцип такої оцінки заснований на визначенні реальної суми середньорічного прибутку за ряд останніх років (або очікуваної суми середньорічного прибутку в майбутньому періоді) і середньої норми прибутковості інвестицій;

в) на основі ринкової вартості. Принцип такої оцінки заснований на використанні даних про продаж аналогічних підприємств за конкурсом або на аукціонах у процесі приватизації.

Загальна потреба в інвестиційних ресурсах для реального інвестування диференціюється за окремими періодами реалізації інвестиційної стратегії. Якщо мова йде про початковий етап проекту, про придбання основних фондів і т.д., то необхідний обсяг інвестицій обґрунтовується прямим розрахунком за калькуляцією: визначається потреба в устаткуванні, поповненні запасів, додаткових виробничих приміщеннях і розраховується вартість їхнього придбання, а потім погоджується із джерелами фінансування.

На другій стадії, відповідно до запропонованого методичного підходу, повинен визначитися необхідний обсяг інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій. Розрахунок цієї потреби ґрунтується на встановлених раніше співвідношеннях різних форм інвестування в прогнозованому періоді. Для розрахунку потреби в інвестиційних ресурсах у кожному періоді часу нами пропонується наступна формула:

$$P_{if} = \frac{P_{ip} \times D_{if}}{D_p} \quad (6),$$

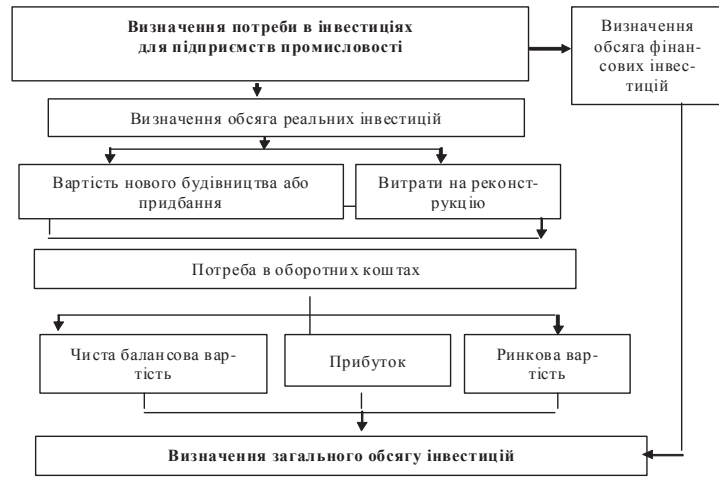

Рис. 1. Алгоритм розрахунку потреби в інвестиціях для підприємств промисловості

де P_{if} — потреба в інвестиційних ресурсах для здійснення фінансових інвестицій;

P_{ip} — потреба в інвестиційних ресурсах для здійснення реальних інвестицій;

D_{if} — питома вага (частка) фінансових інвестицій, що передбачається у прогнозованому періоді;

D_p — питома вага (частка) реальних інвестицій у відповідному прогнозованому періоді.

Загальна потреба в інвестиційних ресурсах для здійснення фінансових інвестицій визначається шляхом підсумовування потреби в них у першому (початковому) періоді й розмірів приросту цих ресурсів у кожному наступному періоді.

На заключній стадії запропонованого методичного підходу визначається загальний обсяг необхідних інвестиційних ресурсів шляхом підсумовування потреби в інвестиційних ресурсах для реального інвестування, потреби в цих ресурсах для здійснення фінансових інвестицій і суми резерву капіталу (резерв капіталу передбачається звичайно в розмірі 10% від сукупної потреби в коштах для реального й фінансового інвестування). Економічні рішення з вкладення інвестицій повинні здійснюватися таким чином, щоб граничні витрати в кожному конкретному випадку не перевищували величину граничного доходу.

Критерієм ефективності інвестиційних вкладень є мінімальні витрати ресурсів на виробничу діяльність у результаті здійснення даних вкладень. Крім прямих вкладень, також ураховуються супутні вкладення, що забезпечують пуск об'єкта промислового підприємства в експлуатацію, і сполучені — у розвитку виробництва, що забезпечують дане виробництво постійно поновлюваними елементами основних фондів.

ВИСНОВКИ

Запропонований методичний підхід до оцінки потреб в інвестиційних ресурсах з метою технологічного переозброєння промислових підприємств, на думку автора, дозволить визначити потребу в інвестиціях.

Література:

1. Закон України "Про інвестиційну діяльність" (№ 1560 від 18.09.1991) // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 47. — С. 646.
2. Амоша О., Замлинкін А., Моїсєєв Г. Підґрунття інноваційного розвитку. (Проблеми і перспективи взаємодії академічної науки й освіти) // Вісник НАН України. — 2006. — № 10. — С. 3—16.
3. Геєць В.М. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України: В 3 т. / В.М.Геєць // — К.: Фенікс, 2007.
4. Губський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі / Б.В. Губський // К., 1998. — 390 с.
5. Данилишин Б.М. Клиновий Д.В., Пепа Т.В. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка України / За наук. ред. Б.М. Данилишина // Аспект-Поліграф — 2007. — 688 с.
6. Економічний розвиток України: інституційне та ресурсне забезпечення: монографія / Алімов О.М., Даниленко А.І. та ін. — К.: Об'єднаний інститут економіки НАН України, 2005. — 540 с.
7. Осецький В.А. Інвестиції та інновації: проблеми теорії і практики / В.А. Осецький // К.: ІАЕ УААН, 2003. — 413 с.
8. Федоренко В.Г. Шляхи підвищення інвестиційної діяльності в Україні: монографія / В. Г. Федоренко // Аспект-поліграф, 2003. — 724 с.
9. Engineering Valuation and Deprecation, Anson Marston, Robly Winfrey, Jean C. Hemperstead. Iowa State University Press, 1953 — 508 p.

Стаття надійшла до редакції 17.09.2009 р.